

Stian Wallum

Kulturredaktør

kultur@adresseavisen.no

» Tilstanden på Svartlamoen skal granskes

Trondheim kommune er i gang med å granske tilstanden på Svartlamoen. Torsdag blir bydelens framtid diskutert.

Svartlamoen legges under lupen

»Svartlamoen Svartlamoen framtid blir diskutert

«Hva skal skje med Svartlamoen?» er spørsmålet som blir stilt når beboere, byplanleggere, kunstnere, byantikvar og andre møtes for å diskutere bydelen i Verkstedhallen.

Åtte ledende politikere stilte opp allerede onsdag ettermiddag for å legge ned grunnsteinen for fem såkalte eksperimentboliger i Brodals gate. Selvbyggergruppa som står bak prosjektet mener dette er et signal om at politikere er positive til å styrke bydelen. Bare Fremskrittspartiet og Pensjonistpartiet lot være å delta.

Politikerne blir etter planen orientert om situasjonen på Svartlamoen i løpet av høsten. Da skal kommunens admini-

strasjon legge fram en evalueringsrapport som både tar for seg beboersammensetning, boligernes tilstand og andre forhold.

Beboerne blir eldre

Da bystyret i 2001 vedtok å etablere Svartlamoen som «en alternativ bydel med stort rom for eksperimentering, forsøk og utprøving», het det at området skulle være et tilbud til unge med behov for rimelig bolig.

Svartlamoen-beboernes alder er ett av temaene for den kommunale evalueringen.

– Utviklingen etter 2001 viser at en større andel av beboerne i dag er over 41 år gamle, sier John S. Schistad, rådgiver i eierskapsenheten i Trondheim kommune.

– Er beboerne blitt for gamle til å anses som unge?

– Det blir det opp til politikere å ta stilling til. Men området har fortsatt en tydeligere ungdomsprofil enn resten av byen. Det er dessuten blitt flere barn enn før på Svartlamoen.

Siden evalueringsrapporten ennå ikke er ferdig, kan Schistad bare gi enkelte smakebiter på hvilke fakta som kommer fram.

Rimelig å leie

Men rapporten vil vise at det er rimeligere å leie bolig på Svartlamoen enn å bo i kommunale leiligheter, noe som har sammenheng med bydelens enkle boligstandard.

– Hva koster bydelen totalt for kommunen?

Her kan flere perspektiver legges til grunn. Når det gjelder direkte pengestøtte, gir Trondheim kommune tilskudd til Svartlamoen kultur- og næringsstiftelse, men ikke til Svartlamoen boligstiftelse.

Det har tidligere vært diskutert om boligene forfaller, noe Svartlamoen boligstiftelse har tilbakevist.

– Hvis noen mener husene forfaller, må de komme på besøk. Og de skulle sett hvilken forfatning husene var i for 15 år siden,

Mer å lese

Hver torsdag finner du ekstra kulturstoff i seksjon 2 (Trondheim). Du finner oss også på adresa.no/kultur

1997: Da Håkon Bleken og Håkon Gullvåg gikk i gang med bildet på Svartlamoen i 1997, kom Anne Lise Huseby, fungerende direktør for Trondheim bygg og eiendom, og forkynte maleforbud. Men bildet ble malt og bydelen bevart. Foto: LEIF KNUTSETH

Godt bevart: Kathrine Standal og Sylvia Helle i Svartlamoen boligstiftelse mener beboerne tar godt vare på husene i området. Foto: RICHARD SAGEN

Rufsete: - Det ser rufsete ut, men man skal ikke skue hunden på hårene, sier byantikvar Gunnar Houen om husene på Svartlamoen. Foto: VEGARD EGGEN

Avgjørende bilde: Håkon Bleken og Håkon Gullvåg er enige om at bildet de malte i Biskop Darres gate fikk avgjørende betydning for bevaringen av Svartlamoen.
Foto: OLE MARTIN WOLD

har Kathrine Standal og Sylvia Helle i Svartlamoen boligstiftelse uttalt til Adresseavisen.

I november er det 15 år siden bystyret vedtok å etablere en alternativ bydel i Trondheim. Da hadde det vært mye strid om Svartlamoens framtid i flere år.

- Det ser rufsete ut

- Vi hadde bortimot gitt opp området, men i tolvte time fikk det en sjanse til et nytt liv. Utviklingen har vært interessant, sier byantikvar Gunnar Houen, som skal snakke om bydelens funksjon som kulturminnevernområde under seminaret torsdag.

- Er det ditt inntrykk at området forfaller?

- Det ser rufsete ut, men det er fordi forutsetningene her er annerledes enn ellers i byen. Man skal ikke skue hunden på hårene. Ut fra beboernes eget perspektiv er bygningene i god stand.

- Er byantikvaren mindre

streng med Svartlamoen enn med andre bydeler?

- Det kan du nok si, for i denne bydelen må vi være mer åpen for andre løsninger. Bydelen er etablert som et byøkologisk forsøksprosjekt, og da må vi se gjennom fingrene med enkelte forhold. Når det er sagt, bør vi nok komme fram til en måte å teste ut hvordan eksperimentet fungerer når det gjelder klima, energi og byøkologi. Det vil være en fordel hvis man vil rettferdiggjøre at det fortsetter, sier Gunnar Houen, som foretrekker å kalle bydelen Nedre Lademoen heller enn Svartlamoen.

Bildet som berget bydelen

Billedkunstnerne Håkon Bleken og Håkon Gullvåg hadde en sentral rolle i striden om bevaring av området. Begge sier i ettertid at bildet de malte på veggen i Biskop Darres gate fikk stor betydning.

- Bildet fikk en helt avgjørende betydning for at Svartlamoen ble

bevart. Det var vedtatt at bygningene skulle rives, men da vi to begynte å male, ble det umulig for kommunen å sende politiet for å stoppe oss. Man kan ikke gripe inn mot kunstnere på den måten, sier Håkon Bleken. Han skal fortelle historien om bildet under seminaret i dag.

Håkon Gullvåg er enig.

- Bildet betød veldig mye, for vi gikk i gang da løpet egentlig var kjørt. Vi var på overtid, det var besluttet riving, og stemmetallene i bystyret var helt klare. Det som skjedde etterpå, var at det ble et generasjonsskifte i de ulike partiene som snudde. Vi skapte et problem for rivingsprosjektet. Etterpå bestemte vi oss for å male små oblater på samtlige hus og ga dem en identitet, sier Håkon Gullvåg.

TRYGVE LUNDEMO 95198 723
trygve.lundemo@adresseavisen.no

Varmt medmenneske: Johan Reyneke er surferen og filosofen som ble vinprodusent og nå har to prosjekter for å hjelpe fattige arbeidere i hjemlandet Sør-Afrika.

Med omsorg for andre

Han er filosof, ivrig surfer og et varmt medmenneske. I tillegg lager Johan Reyneke noen av Sør-Afrikas aller beste viner.

I glasset

Ulf Dalheim

Vinekspert
ulf.dalheim@adresseavisen.no
www.adresa.no/kultur/vin

Det var ikke gitt at Johan Reyneke skulle tre inn i vinindustrien. Han var dypt nede i Nietzsche, Kant, Sokrates og Thales - og hadde norske Arne Næss som et forbilde, mens moren, som var sykepleier, drev gården som akademikerfaren tidligere hadde kjøpt for at familien skulle ha «et sted på landet». Men så ble moren alvorlig syk, og Johan måtte tenke annerledes.

- Jeg følte at gården ville bli solgt om jeg ikke kom tilbake og overtok. Jeg var født der, og jobbet i vinmarkene for å få lommepenger da jeg var liten. Ikke overraskende ble jeg raskt grepet av livet som bonde og vinprodusent. Det var noe med livsstilen, nærheten til naturen og jobben i vinmarkene som grep meg. Jeg følte at jeg hadde fått en ny mulighet i livet, sier Johan Reyneke som nylig var på besøk i Trondheim.

Han innrømmer at han kun har gjennomført ukonvensjo-

nelle «vinstudier». De foregikk nemlig i praktisk arbeid ute i vinmarkene. Der så han at mens han selv kunne ha på seg bedre klær og sko om det ble kaldt, så måtte de han jobbet sammen med tulle seg inn i aviser for å holde varmen. Dette gjorde også noe med menneskesynet hans. Derfor driver han både et prosjekt der han hjelper fattige arbeidere med å bygge egne boliger, samt at han støtter Fairtrade. Egne viner under etikettene Cornerstone og Vinehugger gir inntekter til dette. Fire av de ansatte ved gården har fått egne hjem gjennom dette, og Reyneke betaler universitetsutdannelse for to av de ansattes barn.

- Jeg hadde lest en indisk filosof som sa at skal du hjelpe folk, så må du gi dem valgmuligheter. Han sa også at «there can't be greatness without goodness».

Johan Reyneke bestemte seg tidlig for å følge Rudolf Steiners biodynamiske filosofi. Da han overtok gården i 1998 ble biodynamiske prinsipper satt ut i livet. Derfor er hele syv økologiske viner fra Reyneke nå å få kjøpt i Norge, hvorav fem er sertifisert som biodynamiske.

På druesiden har han primært satset på sauvignon blanc, chening blanc og syrah. En ren Bordeaux-blend på cabernet sauvignon, merlot og cabernet franc imponerer også.

Dette er Reyneke-vinene i Norge: Reyneke Vinehugger Chenin Blanc (bag), Reyneke Semillon Blanc Semillon, Reyneke Chenin Blanc, Reyneke Sauvignon Blanc, Reyneke Syrah, Reyneke Cornerstone og Reyneke Pinotage.